

Purvīša balvas nominants **Aleksejs Naumovs**: lielie sasniegumi man vēl priekšā

Latvijas Mākslas akadēmijas profesors, rektors un arī ārpus mūsu valsts robežām novērtēts gleznotājs Aleksejs Naumovs (1955) ir viens no šogad Purvīša balvai izvirzītajiem nominantiem. Naumovs ir ne vien Latvijā populārs gleznotājs, bet labi zināms arī daudzās citās pasaules valstīs, veidojot personālizstādes un piedaloties grupu izstādēs Lielbritānijā, Vācijā, ASV, Dānijā, Francijā, Grieķijā, Krievijā un citviet pasaulē jau kopš 1982. gada. Lielisks piemērs mākslinieka starptautiskajiem sasniegumiem ir kļūšana par Freskas glezniecības biennāles "Zelta Grifs" laureātu Itālijā.

Teorētiskās un praktiskās iemaņas, kā arī mīlestību pret gleznošanu Naumovs ieguvis J. Rozentāla Rīgas mākslas vidusskolā (1967 - 1973) un Latvijas Mākslas akadēmijā, studējot Glezniecības nodaļā (1973 - 1979) pie profesora I. Zariņa. Taču ar to viņš neaprobežojās, proti, 1987. gadā Naumovs devās studēt arī uz Sorbonnas Universitāti Parīzē.

Purvīša balvai mākslinieks nominēts par gleznām "Jumti Sicīlijā. Triptihs", "Rīga. Lāčplēša un Skolas ielas stūris", "Parīze II", "Krīpēni I" un "Pekina. Sarkanais mūris" izstādē „Pasaules pilsētas” Valmieras muzeja izstāžu namā (05.04.-04.05.2013). Ikkatrā no gleznām saskatāms mākslinieka talants - kā ar tonāli smalku krāsu izjūtu, gaismu, telpu un atmosfērisku vieglumu atklājams pilsētas maģiskums.

Izvirzot mākslinieka veikumus prestižajam apbalvojumam, žūrija paudusi, ka "Alekseja Naumova glezniecība ir veikla un ekspresīva". Mākslas kuratore Ieva Kalniņa skaidro: „Viņa gleznas ir privātas dienasgrāmatas piezīmes. Taču kā katra dienasgrāmata arī autora vizuālie pieraksti paredz trešo personu lietojumu.

Mākslinieks konsekventi glezno ainavas, precīzi tverot vietas enerģētiku. Caur izmeklētu krāsas lietojumu Naumovs nodod mums konkrētās vietas psiholoģisko noskaņu. Viņa glezniecība ir emocionāli spēcīga un reizē dekoratīva. Mākslinieks lielākoties glezno plenērā, izmantojot a la prima paņēmienu, kas ļauj fiksēt unikālas, neatkārtojamās krāsu attiecības. Tāpēc viņa jumti Sicīlijā ir izdeguši, bet krāsu spožums liek tiem no jauna uzmirdzēt."

Par to, kas gleznotājam šķiet galvenās vērtības kā savos, tā citu mākslinieku darbos, un attiecībām, kādas pastāv starp mākslas darbu radītājiem, vērtētājiem un kritiķiem, vaicājām Purvīša balvas nominantam Aleksejam Naumovam.

Ko jums kā māksliniekam nozīmē nominācija Purvīša balvai?

Pirmkārt, tas ir liels gods. Patiesībā es biju ļoti izbrīnīts par to, ka esmu nominēts. Iepriecinoši un interesanti, ka šī nominācija man ir par izstādi tieši Valmierā, jo liela daļa manu darbu izstādīti arī tepat Rīgā. Es vienmēr piekrītu, ja kāds no reģioniem piedāvā vai lūdz man izstādīt savus darbus viņu muzejā vai citviet, jo uzskatu, ka rādīt mākslu ir svarīgi ne tikai Rīgā, bet arī citos Latvijas reģionos.

Vai Purvīša balva, jūsuprāt, uzliek māksliniekam īpašu atbildību?

Domāju, ka jā! Ja mākslinieks ir profesionāls un strādā tādā jomā kā, piemēram, glezniecība, tas viņam tiešām uzliek lielu atbildību. Katrs mākslinieks savas izstādes gatavo ar ļoti, ļoti lielu atbildības sajūtu, jo, parādot savus darbus publikai, tu kļūsti tāds kā atsegtis un neaizsargāts.

Ko pats uzskatāt par savu lielāko sasniegumu mākslā līdz šim?

Es domāju, ka lieli sasniegumi man vēl ir priekšā. Taču ir pāris svarīgi notikumi manā karjerā, piemēram, dalība Freskas biennālē Itālijā, kur es gleznoju un saņēmu „Zelta Grifu”, kā arī pēdējais projekts kopā ar Kristapu Zariņu, kad gleznojām lielformāta darbus izstādei ASV - Ņujorkā un Vašingtonā. Es nedomāju, ka tie ir mani lielākie sasniegumi, taču tie viennozīmīgi ir ļoti svarīgi karjeras notikumi manā dzīvē.

Ar ko Jūs atšķiraties no citiem māksliniekiem?

Viena no lietām, ar ko es varētu atšķirties, ir tā, ka man tuvs ir ainavas žanrs. Es gleznoju dabā bez skicēm, fotogrāfijām, bez uzmetumiem - vienkārši lielformāta darbus kā tādu performanci, konstatāciju. Es izlaižu caur sevi to, ko gribu uzgleznot. Dažreiz sanāk ilgi gaidīt un meklēt, bet to visu es daru uz vietas un uzreiz. Kad darbs ir pabeigts, es vairs tam nepieskaros un nepārlaņoju. Ja saprotu, ka darbs tomēr nav izdevies tik labi kā plānots, aizmirstu to un gleznoju citu.

Kas ir mākslas galvenā vērtība?

Galvenā vērtība mākslā - tas ir tāds plašs jēdziens. Taču galvenais, kas māksliniekam ir jāpanāk - sniegt cilvēkiem pozitīvas emocionālas un arī profesionālā ziņā ļoti augstvērtīgas sajūtas, kā arī nodot ziņojumu.

Ko uzgleznot jāprot jebkuram māksliniekam?

Māksliniekam jābūt profesionālam cilvēkam ar plašu redzesloku. Ja tu tāds esi, tev jābūt uzgleznot jebko. Taču tas ir nedaudz atkarīgs arī no tā, kam mākslinieks konkrēti pievēršas - figurālajai, abstraktajai vai konceptuālajai mākslai.

Kas ir Jūsu autoritātes mākslā?

Manas autoritātes Latvijā noteikti varētu būt mani profesori Indulis Zariņš, Eduards Kalniņš un Konrāds Ubāns, kurš mani man iemācīja, ka vajag gleznot no rīta līdz pat vakaram, un tikai tad darbā parādīšoties dvēselīte. Taču autoritātes ārzemēs varētu būt 20. gadsimta mākslinieki. Mani aizrauj krāsas un tēli, ar ko tā laika mākslinieki izcēlās. Viens no šādām autoritātēm ir Deivids Hoknijs. Viņš dara ko tādu, ko neviens nebūs gaidījis.

Vai tehnoloģiju laikmetā mākslai ir nākotne? Kāda, Jūsaprāt, tā ir? Kā tehnoloģiju attīstība ietekmē jūsu izpausmes mākslā?

Es uzskatu, ka mākslai ir nākotne - tā vienmēr būs! Māksla pastāvēs neatkarīgi vai kā medijs glezniecībā vai tehnoloģiju attīstībā. Tāpat patlaban nevaram iztikt bez datora un interneta, kas arī ietver mākslu un tās izpausmes veidu - tehnoloģija un māksla iet roku rokā. Protams, arī glezniecībā ir jūtama tehnoloģiju attīstība. Vairāki mākslinieki, piemēram, gan Vilhelms Purvītis, gan Edgars Degā izmantoja fotogrāfiju, radot savus mākslas darbus. Taču es uzskatu, ka tas ir tikai palīgīdzeklis. Tomēr varu teikt to, ka svarīgi ir atdalīt mušas no saldējuma un otrādi. Tieši tāpat ir ar mākslu un tehnoloģijām, kuras nevajadzētu pilnībā sajaukt, apvienot vai atdalīt.

Vai, veidojot jaunu mākslas darbu, esat pieķēris sevi domājam par izpatikšanu publikai un/vai kritiķiem?

Par to nedomāju, jo uzskatu, ka publikai patiks, ja tev pašam patīk. Katrs mākslinieks atbild par savu darbu un apzinās, ka tas tiek nodots kritiķu un publikas vērtējumam. Protams, var jau mēģināt izpatikt konkrētiem kritiķiem vai publikai, bet tā cenšoties var nedabūt rezultātu, kādu pats mākslinieks vēlētos. To mācu arī saviem studentiem.

Ko Jūs gribētu mākslā pateikt tādu, pēc kā varētu mākslai mest mieru?

Es domāju, ka māksliniekam tā ir tāda priekšrocība, ka viņš strādā un domā 24 stundas dienā, līdz ar to būtu grūti pēkšņi pārstāt būt māksliniekam un radīt. Ir tik daudz piemēru, kad mākslinieki līdz pēdējam elpas vilcienam domā un rada mākslu. Piemēram, filmā „Pikaso” zviedru režisors attēloja, ka Pikaso bija tintes pudelīte, no kuras viņš parakstījās, un, kad pudelīte bija tukša, tad arī mākslinieka vairs nebija, taču viņa darbi palika mūžam.

Es uzskatu, ka par sevi tā nevaru teikt - kad paveikšu kaut ko īpašu, metīšu mieru. Vienmēr darīšu savu darbu un tiekšos uz priekšu.